DÉPOT LÉGAL

NĂM THỨ TƯ — SỐ 808 | MỖI SỐ 5 xu | 黃甲午閏六月廿二日 | NGÀY THỨ BẢY 16 AOUT 1930

GIÁ BÁN

ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI QUỐC
[illegible] 3.00	6$/0
[illegible] 2.00	3.50
[illegible] 1.50	2.00

Mua báo phải trả tiền trước. Thư và mandat gửi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN. — Ai muốn quảng-cáo, việc riêng xin thương-nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút
HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

敲 LA VOIX DU PEUPLE 民

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BẢO-QUÁN
Đường Bông-Ba — Huế
Giây thép nói số 62
Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

Rắn vốn không chưn, có chưn không phải rắn.
(Chiến-quốc-sách)

DÉPOT LÉGAL N° 1364

VẼ RẮN THÊM CHƯN

(Trả lời cho ông Phan-Khôi về câu nói của ông Trần-Chuy vu cho báo Tiếng-dân)

Bản báo chủ-nhiệm có tiếp một bức thư của ông Phan-Khôi hỏi về một câu nói của ông Trần-Chuy (đăng trong báo Công-Luận số 1833 ra ngày 26 Juillet 1930) vu cho báo Tiếng-Dân rằng **«trách bạn đồng-nghiệp Thần-Chung sao có dung chứa ông Phan-Khôi»**. *Vì vậy mà bản-báo chủ nhiệm mới có bức thư trả lời này.*

«Người đánh cờ hay mà có kẻ ngồi bên chỉ giúp, dầu có hơn cũng không lấy gì làm thích». Bản báo sở dĩ đăng bài này là vì Tiếng-dân bị vu mà phải có lời biện-bạch, chớ không bênh gì ông Phan-Khôi, vì ông cũng đủ sức tự bênh lấy ông. Xin độc giả hiểu cho.

TIẾNG-DÂN

CHƯƠNG-DÂN TIÊN-SINH

Được thư recommandée của ngài gởi ngày 2 Août nầy, có đính theo một mảnh tờ báo Công-luận, số 1833 ra ngày 26-7-30, trong có bài của ông Trần-Chuy nào đó, có một đoạn nói bài ngài cải về « Nam-sử đoạn nước Pháp mới qua » mà báo Tiếng-Dân tôi trả lời có một câu: « trách bạn đồng-nghiệp sao dung chứa. . . . . », tôi rất lấy làm lạ. Báo C. L. có đổi (Echange) với Tiếng Dân mà tới không liên tiếp, số báo ấy nhà báo tôi chưa nhận được, không rõ thất lạc hay sao.

Ngài thấy câu chuyện đăng trên báo như thế, chưa vội tin lời ông Trần-Chuy mà viết thơ hỏi tôi, thế là ngài đã biết chắc tôi là một người đứng một mình, không có đính với « phiệt » nào; mà tờ báo tôi chủ-trương cũng không khi nào nhân bàn việc học việc nước là việc chung, mà bươi chuyện riêng ra để nói xấu cho ai bao giờ. Chỉ xem một đều ngài hỏi tôi, thì đủ rõ con mắt một nhà có học-thức, không giống như ai, mà tôi cũng có thể tự-phụ con mắt thịt lầm thường của tôi, trước hai mươi mấy năm kia, trong học-giới ta, đã có ngón tay đem được một người trong bạn thiếu-niên, mà người thiếu-niên ấy quả nhiên là một tay kiện nhi trong văn-giới vào khoảng quá độ ta ngày nay. Vậy nên tôi rất vui lòng mà trả lời cho ngài rõ câu nói ông Trần-Chuy thiệt hay là vu.

Về đoạn lịch-sử ta, khoảng triều Gia-Long cầu viện nước Pháp mà Đông-pháp Thời-báo với Tiếng-Dân cãi nhau, Tiếng-Dân đứng về địa-vị bị-động; tôi có viết hai bài trả lời; một bài đăng trên báo Tiếng-Dân số 79 ra ngày 16 Mai 1928 đầu đề là: « Nói đều lỗi ta là sự may cho ta (*Lời thâm cảm đối với mấy câu phê-bình trong « câu chuyện hàng ngày » đăng trên Đông-pháp Thời-báo số 714*).

Bắc câu chuyện hằng ngày ấy, chính ngài viết. Trong ấy ghép mấy câu báo Tiếng-Dân, nhập với sách ông Nam-kiều kia mà nói chung có một câu: « nhỏ nhớp trên đường ngôn-luận. . . . . v. v. » Vì phần Tiếng-Dân không nhận tiếng "nhỏ nhớp" bất-nhã ấy, nên phải đứng ra mà biện bạch. Bài ấy chính là trả lời cho ngài, trước cảm-phục mấy lời chỉ trích sau có cái lẽ, như thư ngài đã nói. Đông-pháp Thời-báo có đăng bài trả lời ấy và hứa sẽ có bài phân-giải.

Kế đó Đông-pháp Thời-báo lại đăng một bài của người nào đó, nói về chuyện ấy mà có lời tán ngài học rộng. . . ; ngài có viết một bài cảm bội người ấy cho là yêu chân lý. . . . . (cũng trong khoảng ấy, tôi không nhớ số nào. Sau lại Đông-pháp đăng bài phân giải đã hứa trước, bài ấy phiên câu án trong bài trả lời của tôi mà nói: « giảng lịch sử, chính là phương pháp rất hiệu nghiệm cho sự chữa xấu hiện thời » . . . Khi ấy tôi viết một bài trả lời, đăng báo Tiếng-Dân số 88 ra ngày 16 Juin 1928, đầu đề là: **Cải nhau chuyện cũ, có phải là phương pháp chữa cái xấu hiệu thời không?** » (*Lại mấy lời thâm cảm đối với bài phân giải đăng trong Đông-pháp Thời-báo số 724*).

Bài thứ hai nầy, là tôi trả lời cho bài phân giải của báo ấy, đầu tiên tôi có nói cái tệ chung « sáu ăn chữ » 六 字 虫 trong học giới ta mà bác câu phiên án nói trên, có câu: « câu phiên án của qui báo *giảng lịch sử chính là phương pháp chữa cái xấu hiện thời*, không phải làm một nơi sào huyệt cho bọn đó ẩn mình, núp bóng hay sao? » Có lẽ ông Trần-Chuy nào đó xem văn không rành, căn cứ câu ấy mà vẽ rắn thêm chưn, cho là lời tôi trách nhà báo ấy dung chứa. . . . . như câu nói ông đã đăng trên tờ Công-Luận.

Câu đó là tôi nói chung cái tệ học giới, phạm vi chỉ ở trong câu phiên án nói trên, chớ không chỉ riêng ai, và không trách bạn đồng nghiệp về sự dung chứa ai bao giờ, mà nhứt là Tiên sanh lại không sao can đến được. Cũng trong bài ấy, đoạn giữa tôi có câu: « Tôi nhận lầm, là chỉ nhận câu nói có lược, chớ không phải thấy ông C. D. chỉ trích mà đã vội làm con sâu nhái tiếng 蜮 射 影 mà nói câu vi tâm 造 心 之 言. vậy hóa theo ông mà chối hẳn trên lịch sử ta không có chuyện ấy đâu! »

Xem câu đó thì C. D. hai chữ đã đứng ra ngoài phạm vi bài thứ hai của tôi, chữ "sáu ăn chữ, sáu nhái tiếng" đó rõ là nói chung, mà dẫu cho có kẻ khắc luận cho có ý ám chỉ người nào (câu nầy ngoại luận) cũng là chỉ ai, chớ không thể bắt cái cầu mấy nhịp mà kéo cho đến C. D. được (trừ ra ông C. D. tự hiểu lầm), vì đối với ông C. D. đã có một bài trả lời đặc biệt rõ ràng trước kia.

Ấy, về chuyện cãi nhau với Đông-pháp Thời-báo, tôi chỉ có hai bài đấy thôi, ngoài ra không có câu gì sốt. Hai bài ấy đăng trên báo Tiếng-Dân, mà lại đăng lên mục xã thuyết, rõ là hai bài luận thuyết chỉ tựu trong học-giới và luận-đề mà biện bạch, đường đường chính chính ở trước con mắt công chúng, thái độ quang minh lỗi lạc là đường nào! Có đâu đem cái thói tiểu nhơn, nhân việc chung mà bươi việc riêng và lại trách nhà báo kia dung chứa. . . . . như ông Trần-Chuy nào nói đó đâu!

Không những thế thôi, biện luận sử học là một vấn đề việc chung, mà dung chứa người trong nhà báo, là một vấn đề việc riêng; hai đều không lý gì nhập chung trong một luận đề được, đều đó cố nhiên, mà dẫu cho ông Trần-Chuy có nhận câu "sào huyệt, ẩn núp" làm căn cứ, lại càng sai nghĩa chính xa lắm:

Tôi nói câu phiên án ấy làm nơi "sào huyệt . . . ." thì sào huyệt là chuyên chỉ câu phiên án ấy, chớ có phải chỉ nhà báo đâu! Còn nói "ẩn núp" dưới câu phiên án ấy, thì bọn sáu ăn chữ, dẫu ở đâu cũng ẩn núp được, có phải riêng người làm trong nhà báo ấy mới ẩn núp hay sao?

Ấy đó, xem văn người ta, mà bằng theo con mắt riêng của mình như câu ông Trần-Chuy nói đó, không nắm lấy ý nghĩa của tác-giả, mà đem một câu lý thuyết chung ghép vào trong một việc đâm thọc riêng, thật là tâm lý khó hiểu.

Theo sở kiến của tôi, thì ông Trần-Chuy thêu thùa câu nói của tôi mà bêu xấu cho ngài, hoặc giả: một là thấy ngài gần đây [illegible] bài công kích « phiệt » nầy, « phiệt » nọ, nên tìm một cái mối để khêu khích cho ngài công kích tôi như mấy "phiệt". Hai là thấy văn luận của ngài như dao sắc, gươm nhọn, không ai cải lại, nên khêu một mối, để thêm phía đối địch với ngài, đặng chia sức ngài ra cho yếu bớt đi; cái cách trồ đường phân mối để gây cho người ta thù hiềm nhau, cũng hiểm độc thật! Nhưng mà ai kia, chớ Huỳnh-Thúc-Kháng thì chỉ đứng một mình, không đính vào "phiệt" nào, mà đã trải đời lâu rồi, có làm đều gì, chỉ theo mệnh lệnh ông thần lương tâm thôi, không khi nào vì những lời khiêu khích vụn vặt kia mà vội làm những câu chuyện đưa nhau trong vách 垣 để bia cười cho kẻ khác đâu!

Câu chuyện trả lời bức thư ngài đến đây là hết. Còn câu ông Trần-Chuy thêu đệt, thì hai bài kia còn sờ sờ đó, ai có mắt cũng trông thấy, tôi không phải biện nữa. Nhân-hồi ăn vụng, Tăng-sâm giết người, xưa nay hiền triết bị vu cũng thường, huống trong đám văn sĩ ta ngày nay, cũng thường thấy những lối nói vu ấy: « Dân lấy ân làm trời » mà vu cho ông Lãnh-Tử nói, câu đối « Hoài Việt thủy Yên Ngô thị sơn chi nhơn 懷 越 水 燕 吳 市 山 之 人 » mà vu cho Cụ Ngô-đức-Kế đặt, thì « trách nhà báo T. C. đăng chứa ông Phan-Khôi », mà vu cho câu nói ấy là của Huỳnh-Thúc-Kháng cũng không lạ gì!

Sau nầy, nhân tiện kể câu chuyện nói vu cho ngài nghe.

Cái danh lụy người cũng đáo để lắm! Tôi có câu thơ: 異 我 洋 名 聲 不 朽 (*lựng ngã phú danh hưu bất khứ*), mà thật thế! Huỳnh-thúc-Kháng ba chữ, năm sáu năm về trước, không ai dám nhìn đến, cho là một vật quái-gở trong xã-hội. Thế mà năm sáu năm lại đây lại nhiều khi bị người ta mượn; Năm 1926, tôi mới làm Nghị-trưởng Dân-biểu, lúc bấy giờ hội Như-tây du-học mới lập ngày nhóm Đại-hội-đồng có tờ mời tôi; tôi vì đi Thanhhóa không về dự kịp, có viết một cái thư trả lời, đại-ý nói tình thế không dự-hội được và cầu-nguyện cho hội thành-lập..... Thế mà có tờ báo chữ Pháp đăng một bức thư đâu trên trời rơi xuống, nói là thư của tôi (thư nầy có người dịch đăng tờ báo nọ, sau nghe không phải thư tôi, rồi tự cải chánh lại). — Đầu năm 1927, nhân việc Dân-biểu có thư phản-kháng tờ thông-tư tháng 11 năm 1926, quan Toàn quyền Pasquier có giấy mời ban Trị-sự tới Tòa-Khâm nói chuyện; trong khi bàn nói rành là lời lẽ yêm-điềm, thế mà có ai đăng trên tờ báo chữ Pháp kể chuyện ấy trong có những câu làm dọa nầy nọ (grève en bloc.....). Chuyện nầy quan Pasquier có hỏi tôi, vì trong khi bàn chuyện có ngài và quan Khâm mà không nghe nói câu ấy.

Đó là chuyện trước, còn gần vài năm đây biết bao nhiêu chuyện mà người ta thêu thêm trên ba chữ Huỳnh thúc-Kháng đó! Nhưng mà ông trời vẫn có con mắt, dẫu dầu nước cạn đá lồi, mây bay trăng tỏ, những nét bôi trét bề ngoài thảng thảng tan đi, mà cái bản-chất bề trong càng bày ra. Nói thiệt, Huỳnh thúc-Kháng ba chữ, chão-tường thế nào thì ra thế ấy, may có đều hay đều tốt, không cần ai tô-vẽ thêm, mà dẫu có đều lỗi, cũng là cái lỗi của người quân-tử, quang-minh chính-đại rõ ràng trước tai mắt công chúng, không ai bôi lọ thêm được. Danh ngôn Tây có câu: « lời nghị bàng là món thuế của anh-hùng nộp cho đời ». Tôi không tự nhận là anh hùng song xin học câu ấy.

Huỳnh-thúc Kháng

Trong số tới sẽ có bài trả lời cho ông **PHAN-KHÔI** *về phép đặt để.*

Lại thêm 12 cái án TỬ-HÌNH

Hội-đồng Đề-hình họp kỳ tháng Août nầy ở Hanoi, ngoài **128 cái án phát lưu chung thân và khổ sai chung thân** lại kết thêm **12 cái án tử hình** khác nữa. Những người bị án tử hình là:

Đoàn-trần-Nghiệp tức **Đoàn** tức **Kỳ-Con** (ban trưởng ban ám sát)
Nguyễn-văn-Nho (em ruột Ng.-thái-Học)
Lương-ngọc-Tôn (Chỉ-huy vụ ám sát ở cầu Sông Cái)
Nguyễn-bá-Tâm (ném bom)
Nguyễn-văn Liên — » —
Mai-duy-Xứng — » —
Nguyễn-quang-Triệu — » —
Nguyễn-minh-Luân — » —
Phạm-văn-Khuê tức **Cai Khuê** (chỉ huy vụ cướp ô-tô Mỹ-lâm)
Phạm-văn-Tình
Nguyễn-sĩ Chữ
Nguyễn-trọng-Bằng

(Xem tiếp trương ba: Bản tuyên án của hội đồng đề hình).

Tương-lai của khoa học

Thời-đại ngày nay là thời-đại « *khoa học* ». *Khoa học* mở mang rất chóng, dần dần chi phối được cả cái thế-giới thiên nhiên (nature), đến nỗi thời gian và không gian xưa nay người người đều xem như tai mắt huyền bí của con Tạo, mà ngày nay ông thần khoa-học kia cũng chụp được « vía » mà nắm trong tay. Ở Việt-Nam, vì những trường hợp đặc-biệt không tiện phô bày, nên về đường thực tế vẫn có chịu ảnh hưởng của khoa học, mà kể trên nghìn vạn người chưa dễ có một vài người chuyên-cứu về khoa học; tuy vậy, lại mấy năm gần đây nhiều người Nam đã bắt đầu có cái « ốc *khoa học* », hiểu được giá trị của cái « *phương pháp khoa học* », mà trên báo chương cũng đã từng thấy nhiều bài nói đến khoa học. Vả chăng, chúng ta ở vào thế-kỷ 20, giao thông xuyên-thấu, cái tương lai của khoa học thế giới sẽ ra thế nào, không phải không có chút quan hệ nào với người Nam.

Đứng về phương diện khách quan (point de vue objectif) (1) mà bàn, ta có thể nói rằng thế giới ngày nay « có một cái văn-minh khoa học rất cao rộng. Ở trong công nghiệp, bước cuối cùng của khoa-học là sự phát sinh ra điện khí, và những cách vận dụng điện khí, đem điện-khí mà thế cho sức người và hơi nước. Lấy riêng môn điện khí mà nói, thì bước cuối cùng là sự sáng chế ra vô tuyến điện báo và vô tuyến điện thoại. Vô tuyến điện mới mở mũi được 28 năm, mà ngày nay mở mang đến giường nào! Nhiều người thấy vậy cho rằng khoa học đã đến tột bực, không thể mở mang vào ngã nào nữa, không biết rằng tương lai của khoa học còn mênh mông như giời cao biển rộng. Theo lời nhà sáng chế ra vô-tuyến-điện là ông Marconi, thì hiện nay khoa học còn đeo đuổi tìm tòi hai đều lớn:

Một là cách phân rẽ những nguyên tử của đặt chất ra (rupture de l'atome) — Bất kỳ một thứ vật chất gì cũng gồm những *nguyên tử* rất nhỏ họp lại làm thành (atome); cái sức làm cho những nguyên tử dính với nhau gọi là sức *ngưng tụ* (cohésion). Các nhà khoa học biết vật chất có những nguyên tử, lại biết rằng sức ngưng tụ mạnh vô cùng nhưng chưa một ai tìm ra cách thu lấy sức ngưng tụ mà đem ra vận dụng. Nếu nay mai tìm ra được cách *phân rẽ nguyên tử*, động được sức ngưng tụ ấy, thì khoa học sẽ bước tới một bước rất dài.

Hai là cách truyền chuyển nguyên động lực theo lối vô tuyến. (transmission de la force motrice par sans fil — Nguyên động lực (force motrice) là sức làm cho máy móc chạy, ban đầu dùng sức người, sức gió, sức nước, đến sau dùng sức hơi nước (máy hơi), gần đây lại dùng điện-khí. Ở các nơi có ngọn nước mạnh, có « thác », người ta dùng sức nước mà chế ra điện khí, tốn kém không bao lắm; còn ở nơi khác, chế điện khí phải cần đến than đá mà đốt máy, nên phí tổn cao xấp mấy mươi lần. Nhưng những nơi tiện lợi thì phần nhiều là xa thành thị, lại giao thông không thấu triệt, nên điện khí làm ra các nơi ấy cần phải truyền chuyển đi rất xa. Ở Đức, ở Nga (nhứt là ở hạ lưu sông Volga), đã từng có sở phát điện lớn cung cấp nguyên động lực cho các công xưởng ở trong một vùng bán-kính rộng 50 ki-lô-mét. Ngày nay, người ta dùng dây đồng để truyền chuyển điện khí; cách truyền chuyển ấy có nhiều mối hại, về đường phí tổn đã đành mà điện khí lại hao thất hết nhiều nữa. Đừng nói đâu xa, chính trong thành phố Huế đây, nhà máy điện dùng dây đồng mà dẫn điện đến các nhà mua điện, đã tốn kém không biết bao mà nhiều khi hại đến nhân mạng. Nếu khoa học tấn phát, tìm ra cách dẫn điện không dây, thì những sức sinh sản forces productrices trong vũ trụ sẽ tăng lên rất nhiều.

(*Còn nữa*)

V. L.

(1) Bàn về tương lai khoa học mà bàn về *phương diện khách quan*, tức là chỉ xét cho biết khoa học sẽ mở mang đến bậc nào, chứ không xét cái ích lợi của khoa học đối với loài người.

VẬN-VĂN

Năm canh tâm-sự

I

Tà bóng ác sườn non lải thải,
Một tiếng thông như đuổi ác sa.
Vang lừng chiêu mộ gần xa,
Đàn chim thảng cảnh cũng hòa tiếng reo.
Khôn lần quất ác gieo ngăn nước,
Để vàng tây thoi thóp bóng hồng.
Âm thầm lòng những rối lòng,
Trước hiên chờ bóng trăng trong tự tình.

II

Canh hai lơ lửng vành ngọn liễu,
Chị Hằng Nga trêu ghẹo chi nhau.
Có chăng, tâm hợp ý đầu?
Nỗi niềm xin giải cho nhau mấy lời:
« Thề non nước đã ai đó chửa?
« Mảnh gương Nga sao vỡ lại lành?
« Hay! hay!... hay một chữ tình...?»
Lờ là khuôn nguyệt ẩn mình trong mây.

III

Canh ba đứng tựa ngay trước cảnh,
Hoa ngậm sầu lóng lánh giọt châu.
Than ôi! xuân có là bao!
Ngày cơn mưa nắng cành đào lả tơi.
Ai vun xới cho tươi cho nở,
Ta thờ ơ để lở để phai.
Xăn tàu nâng muộn sương mai,
Cảnh kia hồ nhẽ đợi giời được sao?

IV

Canh tư giở bước vào lầu cổ,
Những đứng ngồi lòng nọ có yên.
Tiếng đâu rền rỉ bốn bên,
Cái gia mỏi miệng con quyên đau lòng.
Chỉ dẫn giọc tinh trong kẻ thức,
Những lí bì yên giấc người say.
Chập chờn tựa gối khôn khuây,
Nhớ ai tri kỷ ai hay nhớ mình?

V

Canh năm trống bên thành điểm vắng,
Thức thâu đêm đêm chẳng thấy dài.
Sự lòng khôn giải cùng ai,
Nước non tình cuộc đợi người tương tri.
Quyên bạch thố rả rê tiếng vọc,
Gọi kim-ô xao xác giọng gà.
Ai ơi! dậy! dậy! kẻo mà,
Vừng đông bóng lửa đã lòa mái hiên.

Kiến-Thịnh

nơi ấy cần phải truyền chuyển đi rất xa. Ở Đức, ở Nga (nhứt là ở hạ lưu sông Volga), đã từng có sở phát điện lớn cung cấp nguyên động lực cho các công xưởng ở trong một vùng bán-kính rộng 50 ki-lô-mét. Ngày nay, người ta dùng dây đồng để truyền chuyển điện khí; cách truyền chuyển ấy có nhiều mối hại, về đường phí tổn đã đành mà điện khí lại hao thất hết nhiều nữa. Đừng nói đâu xa, chính trong thành phố Huế đây, nhà máy điện dùng dây đồng mà dẫn điện đến các nhà mua điện, đã tốn kém không biết bao mà nhiều khi hại đến nhân mạng. Nếu khoa học tấn phát, tìm ra cách dẫn điện không dây, thì những sức sinh sản forces productrices trong vũ trụ sẽ tăng lên rất nhiều.

(*Còn nữa*)

V. L.

https://tieulun.hopto.org

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Điều tra Ủy viên hội đã họp

Sáng ngày 8 Août Hội đồng Điều tra Ủy viên đã họp tại Tòa khám, do quan Thanh tra chánh trị là ông Bonhomme chủ tọa (vì quan Khâm bận đi kinh lý ở tỉnh Quảng-Nam) Có 3 cụ Thượng Nam triều, 4 ông Hội viên tây và 4 ông Hội viên ta, ở các phòng thương mãi Tourane Vinh, hội đồng kinh tế và viện Dân biểu dự hội.

Hội đồng chỉ bày tỏ các nguyên tắc (principes) về các vấn đề kinh tế và xã hội.

P. S.

THANH-HÓA

Khám nhà bắt người

Hôm 25 Juillet quan Thượng, quan Án, quan Phủ Quảng-ứng viên đề lại về khám nhà nhạc gia ông Trần đức Thiên ở Bồng Trung. Đêm hôm đó lại đến Thạch Thành khám ty rượu ông Thiên ở Kim Tân, nhưng không bắt được gì. Ngày 26 Juillet quan Huyện Yên Định lại về khám nhà ông ta ở Yên Hoành, chỉ bắt có một lá thơ sắp gửi mua Hà Thành Ngọ Báo cùng lá thư của người anh họ ở Nam định gửi vào thăm. Quan Huyện đem về nộp tỉnh, và bắt một người đầy tớ là Trần đức Phú mới vào ở với ông ta được 3 hôm vì là dân Bắc-kỳ mà không có giấy căn cước.

Biết chuyện

« Án mạng lôi thôi »

Vụ án mạng làng Dự quán huyện Tĩnh-gia đã đăng trong báo Tiếng-dân N° 300 nay được bức thư của Phạm-văn-Nụ (em thị Sen) tường thuật như sau :

Nguyên chị tôi hóa chồng đã 5, 6 năm, dốc lòng ở chăng nuôi con, (đã có một trai một gái), không lấy ai nữa. Ngày tháng 5 ta, tôi đi củi ở rừng về, nghe chị tôi nói chuyện lại rằng thị Ninh có đến nói làm mối cho tên Mậu, nhưng chị tôi không thuận ; rồi vợ chồng thị Ninh và tên Mậu cũng cứ đem trầu rượu thịt bánh đến nhà chị tôi ép hỏi. Chị tôi tránh mặt không ra tiếp ; tên Mậu và vợ chồng thị Ninh đem đồ lễ ra ăn uống rồi về. Ngày 21 tên Mậu cầm cây ra đánh chị tôi ở chợ và bảo phải lấy y. Chị tôi ức tính, ngày 22 đã phải trình làng (có lý trưởng hiện đương bổ sưu thuế ở đình). Đó là một cớ hiển nhiên chứng rằng bài trước nói chị tôi bằng lòng là sai. Ngày 29, trong khi chị tôi bị đánh ở chợ thì tôi hiện đương đi củi ở núi ; khi tôi về tới thấy chị tôi đã nằm đó và làng đã trói thị Ninh ở đó rồi. Anh lý trình quan phủ về khám hỏi, thị Viên (là vợ tên Phiên) cung xưng rằng hai đứa con Mậu cùng bà mẹ thị Ninh và thị Ninh đánh chị tôi chết mà thị Đỉnh (em dâu tên Mậu) không cho ai can chữa cả. Thế thì chính thị Đỉnh không cho ai can chứ tôi đâu lại nở để chị tôi bị đánh mà không can chữa sao ? Bài trước nói tôi không cho ai chữa là sai ! Vậy ai là thủ mưu, ai là thủ phạm cũng đã rõ rồi ; còn tên Mậu xui giục hay không xui giục thì tên Mậu thử hỏi lương tâm nó thì biết.

Phạm văn Nụ

NGHỆ-AN

Các thầy kỷ đi tiêm thuốc

Kỳ tháng 6 ta mới rồi, nhà nước có phái các thầy ký nhà thương về tiêm thuốc cho các làng. Hôm 22 tháng 6, các thầy và một người phái phủ về tiêm ở đình làng Tràng-thân. Theo giấy quan sức thì những làng phụ cận đó như : Yên-xuân, Phúc-thiêm, Linh-kiệt đều tới đó tiêm cả. Nhưng trong 4 làng mà số người tiêm chỉ có mươi lăm người mà thôi. Dẫu ít người mặc lòng, các thầy cũng theo lệ mà tiêm đủ trong ba ngày, đều đó cũng không lạ ; duy có một điều không hiểu là như năm ngoái cũng có các thầy đến tiêm và có cả quan tây đi, thì thấy các thầy tiêm rồi thì đi về phủ ăn cơm và trọ ; năm nay các thầy bắt làng phải nấu cơm ; dân cũng tưởng rồi các thầy trả tiền, ai ngờ ròng rã ba ngày mà không trả cho dân xu nào cả. Kể trong 3 ngày dân làng cung phụng tốn phí tính hết chục bạc.

Dân đói mà cứ bị lụy luôn buồn nhỉ !

Ng-th-M

QUẢNG-BÌNH

Tiền mất tật còn

Nguyên làng Lộc-an chúng tôi có một cái cầu gỗ giáp địa phận làng Thạch-bàn, hư đã gần hơn mười năm rưỡi nay, nhân dân hoặc lâu về làm ruộng đất, chợ búa, rất là nguy hiểm. Tháng mười năm ngoái, tổng, lý và hương-hào có bày ra thâu mỗi người dân 0$60 để làm cầu lại mà nay đã gần một năm rồi chẳng thấy động đậy ; tới tuần mưa sa nước sẩy thời có lẽ một phần ruộng đất dưới ấy sẽ bỏ hoang, ai có đi làm nữa cũng nguy hiểm cho tánh mạng lắm. Vậy các nhà trách nhiệm có nên để ý đến không ?

Dân làng Lộc-an

FAIFOO

QUẢNG-NAM

Bắt báo Phụ nữ Tân văn

Sáng chúa-nhựt 3 Août này, lúc 7 giờ, có 5 người đội cai lính tập vào tiệm ông Huỳnh-Chương (Tương) ở chợ Phú bông, dẫu tiên lính vào nói với bà cho ở lại đấy đến 8, 4 giờ chiều sẽ đi. Bà Chương nói chồng đi khỏi, và có lính nhà Trưởng thị gần đấy cho lính đến ở là tiện hơn. Các người lính không chịu đi, nên bà Chương phải mời Trưởng thị đến. Lính bảo Trưởng thị cho mời mấy ông lý ; mấy ông lý đến, thì lính bảo rằng : « Chúng tôi đến đây đã 7 giờ, nếu bữa sau quan Phủ có lên hỏi thì các ông bảo bộ như thế nhé ». Đoạn lính bước vô phía trong cửa hàng xén và thuốc bắc, lại chỗ bàn thấy có để các thứ truyện và bốn quyển Phụ nữ Tân văn số 59, 60, 61, 62. Lính nhặt cả và bảo : Thứ báo nầy, ở « nước Saigon » (?) bị cấm, sao ở đây còn dám coi ? Ai coi ? Bà Chương chỉ có con gái mình là Huỳnh thị Nguyên 15, 16 tuổi, đương ngồi trước cửa hàng.

Lính hỏi : Sao cô bạo gan dám xem báo cấm ? Tôi nhớ mặt cô có học tại trường Phố (Faifoo) thì phải ? Cô học mà không làm được cô giáo, có mụ, về nhà xem báo rồi theo Cộng-sản phải không ?

Cô Nguyên : Tôi chỉ học ở nhà quê thôi, còn thứ báo nầy không phải thứ báo bị cấm, đâu, chắc các ông cũng có cái giấy biên các thứ sách và báo cấm, các ông xem lại, có phải là thứ báo nầy bị cấm không ? »

Các người lính coi có vẻ bất bình, nên không hỏi nữa, liền bảo ông lý Đông phước biên nhận cho mình đem về trình quan.

Cô Nguyên nói : Ngày sau thứ báo nầy không cấm thì tôi đòi lại ở đâu ? vì của tôi mua, các ông có lấy luôn thì trả lại tôi mỗi quyển là 0$15 ».

Sau lại các người lính lấy tờ biên nhận của lý trưởng chỉ không lấy bạc, ra đi, bảo lý trưởng giải cô Nguyên xuống Phủ và nói luôn rằng : Cô nhỏ nầy sẽ ở tù tháng tù chơi !

Ôi ! cái nạn ở thôn quê là thế, quan trên có biết chăng ?

Lai cảo

QUẢNG-NGÃI

Truyền đơn, cờ đỏ

Hôm 30 Juillet khắn các phủ huyện và các đồn lính tập, đều có lượm được truyền đơn dưới ký Việt Nam Cộng sản đảng. Cũng chiều hôm ấy ở đồn Tri-Bình có một người đi xe đạp rải truyền đơn, gặp một người lính tập, xách xe đạp đuổi theo đến 5 kilomètres mới bắt được. Người bị bắt tên là Ngô Đáng, quán phủ Bình sơn.

Hôm 2 Août, ở huyện Sơn Tịnh, lại bắt được một người tên là Dương Mẹo trong mình có hai lá cờ đỏ có huy hiệu Cộng sản.

Hôm 3 Août ở đồn Ba-tơ lại bắt thêm 4 người, chưa rõ tên họ gì, vì bị tình nghi là rải truyền đơn trước đồn ấy.

Những người bị bắt hiện còn bị giam để tra xét.

Người thấy chuyện

BÌNH-ĐỊNH

Câu chuyện phu xe

Báo T. D, số 298 ra ngày 12 Juillet có đăng chuyện « Phu xe bị quở.... », nay lại được bức thơ của một người hành khách thuật lại lời bọn phu xe nói rằng :

Mới tháng rồi chúng tôi có góp tiền tay để mua xe tự kéo, có vào xin phép quan Phủ và có đem bạc và hai chai rượu quan phê cho ngay, còn rượu và bạc thì quan cho lại, và bảo chúng tôi là bạng

NAM-ĐỒNG-ÍCH
CÔNG-THƯƠNG-HỘI

CÔNG TY VÔ DANH, VỐN 100.250$00
Hội-sở tại VINH (Annam)

Chiếu theo điều lệ khoản 36, chiếu theo biên bản Hội đồng Trị sự ngày 15 Juillet 1930 xin mời các ngài cổ đông Nam-Đồng Ích Công-Thương-Hội đáng 15 giờ ngày 24 Août 1930 (tức ngày mùng một tháng bảy năm Canh-Ngọ) đến họp Đại-hội-đồng bất thường tại nhà Chi-điểm Thanh-Hóa số 47, Phố Lò-Chum (Quai des Potiers) tỉnh Thanh-Hóa để quyết-nghị một việc sau nầy :

Sửa khoản thứ tư trong điều lệ, đem dời hội-sở ra thành phố Thanh-Hóa.

Kỳ hội-đồng nầy phải có cổ-đông hiện diện và đại diện đủ làm chủ 3010 cổ phần thì mới đúng lệ.

Ban Trị sự kính mời.

Xã-hội luận 0$25 Tôn-Giáo 0$20
là hai quyển sách rất có giá trị của
QUAN-HẢI-TÙNG-THƯ — *HUẾ*

Thầy giỏi thuốc hay mà có lòng từ thiện.

? ? ?

ÁN MẠCH CHO ĐƠN MÀ KHÔNG LẤY TIỀN

Am-hiểu bệnh-tình người Nam ta, án mạch chữa bệnh, theo khoa học tân thời, rất là thần hiệu, chỉ có thầy thuốc
ĐIỀU-NGUYÊN ĐẠI DƯỢC PHÒNG
số nhà 121, hàng Bông cây da cửa quyền
HANOI

PHẢI YÊN TRÍ, ĐỪNG SỢ

Khi mới uống thuốc ***Bổ-huyết khu-phong***

thấy rúng hai hàm xai, rệu nước miếng, thì đừng sợ, vì thuốc chỉ chuyển trong 24 giờ là hết.

Ai hễ thấy mỏi xương, tê bại đốt thịt, thì cứ dùng.

Ông già bà lão lại càng nên dùng lắm.

Mỗi chai giá 1$50

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Tourane, 23 Décembre 1929

Ông VIÊN-ĐỆ,

chủ hiệu dầu Khuynh-Diệp, Đồng-Hới

Dầu Khuynh-Diệp của ông ra đời được công-chúng hoan-nghinh lắm. Đi đâu cũng nghe nói sự hiệu-nghiệm dầu ấy, thiệt là một điều rất đáng mừng cho cái tiền-đồ sự chế-tạo và công-nghệ của nước nhà.

Tôn - thất - Quán
Chemin de fer
TOURANE

CHỈ CẬY NƠI MÌNH

(PHIÊU - LƯU VÀ XÃ - HỘI TIỂU-THUYẾT)

Tác giả : HECTOR MALOT
GIANG-HÀ dịch :

Số 63

Chương thứ ba mươi ba

(Tiếp theo)

— Mầy không đến trường học sao ?

— Thưa tôi chưa hề đến trường. Khi đi dọc đường hồi nào thảnh thơi, hoặc ngồi lại nghỉ thì cha mẹ tôi dạy chi tôi học nấy. Cha mẹ tôi bắt tôi học như thế, nhưng thật ra thì ít thì giờ quá tôi không học được bao nhiêu.

— Mầy nói thật như vậy ta bằng lòng lắm, còn cái chỗ khuyết điểm ấy rồi đây ta sẽ tìm phương bổ cứu. Bây giờ hãy lo công việc đã ».

Chiều hôm ấy khi ông Vả-phần và con Bê-rin đi thăm các sở máy, ông mới nhắc lại câu chuyện buổi mai :

« Mầy đã viết thư cho bà con mầy chưa ?

— Thưa tôi không viết.

— Sao vậy ?

— Vì tôi chỉ muốn ở gần bên ha ngài, vì ngài đã quá tốt với tôi, vì tôi cũng được sung sướng nữa.

— Vậy mầy không muốn ta ở ?

— Thưa ngài trong công việc tôi làm mỗi ngày tôi chỉ hết sức làm cho ngài rõ tấm lòng trung thành của tôi.

— Như vậy thì từng vội viết thơ cho bà con mầy cũng được, sau rồi ta sẽ hay. Nhưng mà nếu muốn hữu dụng cho ta, thì mầy cần phải học thêm, để trở nên một tay thơ ký cho ta, và để khỏi lầm lỗi trong khi viết thư từ cho ta. Vả lại mầy cũng cần học đặng biết thêm. Mầy có muốn như vậy không ?

— Thưa ngài, ngài muốn thế nào thì tôi cũng vui lòng làm y theo thế ấy, và trước hết xin ngài biết rằng tôi không khi nào sự chuyện học hành đâu.

— Nếu được như vậy, thì mọi sự sẽ được như nguyện và mầy cũng vẫn được giúp việc cho ta. Ở đây có một cô giáo rất giỏi. Mỗi buổi chiều khi cô ở trường về, từ 6 giờ đến 8 giờ ta sẽ bảo cô đến dạy mầy. Lúc ấy thì ta không cần đến mầy. Cô giáo nầy người xu xắc vậm vỡ, năm nay đã quá bốn mươi tuổi. Trước cô có học lên các bậc cao đẳng, rồi cô lại học qua các môn học chuyên môn ; nhưng tính cô không muốn ở các thành thị đô hội, cô mới nhập vào trường sư học để dạy. Lớp của cô dạy được đứng đầu trong tỉnh, các quan trên đều khen ngợi cô và kể cô có hạng thầy giáo đáng làm khuôn mẫu ».

Khi đi về ông Vả-phần bèn bảo dừng xe trước nhà sư đẳng nữ học hiệu. Cô giáo chạy ra đón rước ông Vả phần, nhưng ông vào nhà rồi mới tỏ sự thỉnh cầu. Bây giờ con Bê-rin đi theo mới thấy rõ hình dung cô giáo mà ông Vả phần đã nói : người trông thì thô kệch, vậm vỡ thật, nhưng có vẻ cung kính và hiền lành.

Ông Vả phần tỏ ý thỉnh cầu thì cô giáo bằng lòng ngay ; vì ông chủ ở Ma-rô-cua mà có thỉnh cầu điều gì thì có ai mà từ chối được.

Về phần cô giáo kia thì dẫu có điều trở ngại cô cũng tìm cách ngăn trừ vì trong đời cô không thích gì hơn là giảng học, và lại cặp mắt sáng láng của con nhỏ kia làm cho cô ta thích lắm.

Con Bê rin học đâu được hai bài rồi cô giáo ấy lại càng thích nó hơn nữa. Chiều hôm ấy khi gặp ông Vả phần cô ta bèn nức nở ngợi khen.

« Thưa ngài một người con gái như thế mà nếu không học thì đáng tiếc biết là dường nào !

— Nó thông minh chứ ?

— Nó hơn thông minh nữa kia !

— Chữ nó viết thế nào ?

— Không được tốt nhưng rồi nó sẽ tập được.

— Nó viết nhiều lỗi không ?

— Thưa còn nhiều lỗi, nhưng không sao. Tôi cũng muốn khỏi sự bắt nó viết một bài âm tả để xem chữ nó tốt hay xấu, và có nhiều lỗi không. Nhưng viết âm tả thì chỉ biết có hai chuyện ấy. Tôi lại muốn bảo nó làm một bài tả cảnh xứ Ma rô cua, chứng nội trong một trăm hàng. Như thế thì có thể rõ về học thức và tánh tình nó nữa. Tôi bảo nó làm bài ấy, thì không đầy một giờ mà nó đã viết được bốn trương giấy đặt một cách rất tự nhiên không tìm kiếm nghĩ ngợi gì cả. Trong cái bài của nó có đủ cả không thiếu vật gì : nào xóm làng nào nhà máy, nào phong cảnh chung cả xứ Ma rô cua, nào cửa nhà riêng từng xóm một ; một trương đầy chỉ nói về mấy cụm rừng giữa nước, tả cảnh cây cỏ cá, chim, nào cái không khí trong sạch buổi mai, nào chiều lại êm đềm mát mẻ.... cái giọng văn tả cảnh thật không khác chi là chép ở trong sách các tay văn hào, nếu tôi không đứng trông nó viết thì chắc không tin là của nó. Nhưng chỉ hiềm nỗi chữ nó không tốt và cũng nhiều lỗi mẹo lắm, nhưng cái đó thì tập nội trong 5, 6 tháng chắc sẽ bổ cứu được ngay ; trái lại nếu nó không có cái nào biết tư tưởng và cảm giác thì dẫu có học giả đầu trong các trường trên thế giới cũng không làm sao viết nên lời. Nếu ngài có thì giờ rảnh, hãy bảo nó đọc lại cái bài ấy cho mà nghe, thì ngài sẽ rõ rằng tôi không nói thêm chút nào ».

Nhân câu chuyện mà ông Vả-phần cũng vui miệng kể cho cô giáo nghe những chuyện của con Bê-rin : nào cách sinh hoạt trong hòn đảo, nào cách chế tạo những vật dụng, và biết lợi dụng những cỏ cây hoa quả và trứng chim mà nấu đồ ăn trong hòn đảo. Cô giáo chăm chỉ nghe, đến khi ông Vả-phần nói xong thì cô ta ra chiều nghĩ ngợi một hồi rồi nói :

« Biết sáng tạo ra là một cái bản tính đứng đầu trong các bản tính khác, và thật hiếm có lắm.

(Còn nữa)

https://tieulun.hopto.org

lao động của khó, người khăn, nở nào lấy của vật, sau rồi chúng tôi cùng tạ, có kính quan một cái thủ lợn, thì quan nhân: Quan thương hạng lao động như thế.....»

Xem câu nói của bọn phu xe nầy thì khác với bài tên phu xe bữa trước, câu chuyện khen chê của phu xe, không lấy gì làm đích xác, bản báo sở dĩ đăng trên mặt báo, là cốt cho độc giả hiểu rằng ở vào thời đại lao động thần thánh nầy, dầu là hạng «ngựa người» kia, cũng cần phải đối đãi cho hợp với nhân đạo, không nên khinh thường vậy.

B. B.

NHATRANG

Xét hành khách mà lại bị gẫy răng

Nguyên hôm 3 Août có chiếc xe chở bộ hành ở Tourane vào đến cầu Xóm Bóng cách thành phố Nhatrang độ 4-00 m, phải dừng lại để lính canh gác ở đấy lên khám xét. Có một anh cai lính tập soát một chị đàn bà người Huế. Đầu tiên anh ta xét chung quanh mình; sau bóp cả vú miệng tủm cười. Chi nầy nổi giận, cúi ngay xuống rút chiếc guốc dưới chân, va ngay vào miệng anh cai một cái khá mạnh: gẫy mất 2 cái răng vàng và mui thơi chảy máu sưng (!!) Muốn rửa thẹn, anh ta bèn kéo chị kia vào trình ông giám đốn, không biết ông nầy xử ra thế nào, song chị kia có chứng cớ hẳn hòi.

Tiếu Sơn

KHÁNH-HÒA

Tin thêm về vụ biểu tình ở Ninh-hòa

Sau vụ biểu tình ngày 16 Juillet ở huyện Tân-định, chính phủ ra lệnh bắt cả thảy là 43 người về tỉnh giam để tra xét; hiện ngày 4 Août đã có 17 người được tha.

T. S.

BÌNH THUẬN

Chừng nào làng Bình-thạnh mới có chợ?

Mỗi năm làng Bình-thạnh (thuộc huyện Tuy phong) đóng thuế 480$00 mà người buôn bán vẫn cực khổ, mưa không chỗ đụt, nắng không chỗ núp, lại thêm gió, bụi, trăm đều khổ sở.

Thấy tình cảnh ấy, làng có xin tiền tư ích ba năm (miễng học phí) để cất chợ, nhưng đưa đơn mà chẳng thấy quan phê.

Than ôi! tư ích để cho làng dùng tu bổ hay làm việc ích cho làng, nay muốn xin để làm chợ, là một việc ích chung cho dân mà phải chờ đợi mãi. Chưa biết chừng nào làng Bình-Thạnh mới có chợ!

Đồng dân làng Bình-Thạnh

DALAT

Hai đêm hát giúp nạn dân Bắc Kỳ

Hai đêm 12 và 13 Juillet vừa rồi ba hội thể thao ở Dalat A. S. A. F., Croix rouge sport và Commerce sport có tổ chức một cuộc hát lấy tiền giúp dân đói Bắc kỳ.

Tiền thâu cộng tất cả đặng 661$50, chi phí hết 178$21, còn lại 483$29.

Số tiền 483$29 đã đệ lên quan Sứ nhờ ngài gởi ra Bắc.

Tòng khê lại cảo

Thời sự TOURANE

Hôm kia có 2 người du lịch đến Tourane lúc 10 giờ rưỡi mới, họ không ăn cơm, bảo nhau là phải đi xem lăng cô viện Chiêm Thành và xưởng làm bàn ghế kiểu Thonet của Phạm-cự-Hải ở đường Đỗ hữu-Vị đó..

Có tiền cổ mà cũng trọng kim thời mới phải chớ!

BẮC-KỲ

HANOI

Ô-tô đi phát truyền-đơn

Hồi 11 giờ đêm hôm 6 Août, có một chiếc ô-tô chạy lanh như bay qua phố bờ sông Hanoi và ném rất nhiều truyền-đơn. Người ta thấy trên ô-tô có hai người thiếu niên ăn bận âu phục hai tay tung truyền đơn ra từ phía trên đường. Vì bụi bay mù mịt, người ta chỉ trông thấy lờ mờ số xe, nghe đâu là 580... chiếc xe ấy chạy thoát. Hiện sở Liêm-phóng đã mở cuộc điều-tra.

(Ph. Th. 8 Août)

Lại truyền đơn Cọng Sản

Đêm 9 Août, truyền đơn Cọng Sản rải đầy làng Ngọ-Hà, ở sau vườn Bách-Thảo; ở đấy có nhiều thợ thuyền và binh lính ở.

Ngày 10 Août, lúc tảng rạng, khi tòa Đốc-Lý làm việc, lại thấy nhiều truyền-đơn dán trước nhà. Truyền-đơn để hình phản đối công việc của Hội đồng và kể tội Hội đồng.

Phạm văn Phương, 14 tuổi, ở đường Thiên Tân bị bắt trong khi rải truyền đơn.

Năm người đi lần quẩn xung quanh Tòa-án cũng bị bắt. Mấy người nầy bị nghi là rải truyền đơn trong hai ngày nay. Viên Cảm đã mở cuộc thẩm vấn.

Xét nhà, bắt người

Sáng ngày 10 Août, mấy viên mật thám xét hiệu sách Cát-thành, số 38 đường hàng gai. Xét rất kỹ, bắt được văn kiện cách mệnh. Ông Trần Thụy chủ hiệu sách và ba người (một người đàn ông, 2 người con gái) bị bắt đem về sở Mật thám.

Ông Trần Thụy, là cha nho học, năm 1915 có bị tình nghi đày ra Côn-lôn; năm 1925 được tha về lo buôn bán làm ăn nay đã 55 tuổi đầu.

NAM-KỲ

Biểu tình

Sớm mai ngày 7 Août, lúc tảng rạng, ở miền Bà điểm, Ba-hôm, có mấy đám tụ họp. Nhà đương cục được tin, liền đến giải tán. Bắt được vài người, và vài cây cờ đỏ.

(Arip 8 Août)

Báo La Dépêche ngày 8 Août đăng tin: Hôm 7 Août đảng viên Cọng Sản hoạt động ở vùng Gia định. Cũng hôm ấy lối 8 giờ rưỡi tối, Cai Sang và vài người lính đi đến làng Tuân kiều, nghe tiếng trống, liền đến nơi ồn ào. Dân biểu tình thấy cảnh sát đến, bỏ chạy ra ngoài đồng, không bắt được ai cả.

Ở làng Xuân hòa là nơi bữa trước có biểu tình, lính tuần cũng có nghe mõ đánh. Trong cả vùng Bà điểm, sớm mai nầy đảng viên Cọng Sản toan hội họp những bạn cày (cấy lúa) trong vùng, họ thổi còi ngót một giờ đồng hồ, có lẽ để khuyên những nông dân ấy làm biểu tình; nhưng không thấy gì, họ bỏ đi, không bắt được người nào. Đêm qua và sáng mai nay, ở Bình Hưng Thôn, Vĩnh Lộc, Tân Sơn Nhứt, Baqueo, Tân Trà, cũng có trống còi khuyên dân biểu tình.

MANDATS CỦA AI ??

Bản báo có tiếp được 3 cái mandat: série A 0' 1.009 số **168** ở Đồng-Hới ngày 10-4-30, série A 001,106 số **121** ngày 10-7 30 poste Luangprabang (Laos) và série A 002,738 số **004** ở Faifoo ngày 11-8-30 mà không có tên người gởi, vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.

Tieng-Dân

HỘI-ĐỒNG ĐỀ-HÌNH

xử vụ

VIỆT-NAM QUỐC-DÂN ĐẢNG

(Tiếp theo)

Hội đồng Đề hình họp từ bữa 5 Août, trong mấy ngày hội đồng hỏi các bị cáo nhân, mãi đến phiên tòa chiều 8 Août mới đọc các câu hỏi. Có tất cả hơn 700 câu hỏi kết tội các bị cáo nhân. Những người như: Ký-Con, Nguyễn-văn-Nho, Lương-ngọc-Tôn, Phạm-văn-Khuê thì một mình phạm rất nhiều việc. Viên Lục sự đọc xong câu hỏi thì viên thông ngôn lại dịch những câu hỏi ấy ra tiếng ta. Tòa hỏi các Trạng sư có cải thêm gì nữa chăng. Trạng sư Pascalis xin tòa xét kỹ tội những người can vào V. N. Q. D. Đ. và tội âm mưu làm phản hai tội ấy nên tách bạch rành rọi chớ lẫn với nhau, mà kết án oan những người bị cáo và xin tòa kết án theo luật Tây. Trạng sư Pirion xin tòa xét tính chất những quả bom nổ của Việt-Nam Quốc-Dân-Đảng xem có nguy hiểm chăng? Tòa hoãn một chút, rồi khi họp tuyên bố bác lời kết luận của các Trạng sư.

Tòa hoãn đến 7 giờ sáng 9 Août mới họp để trả lời các câu hỏi và tuyên án.

Từ sáng sớm 7 giờ. Hội đồng Đề hình đã bắt đầu họp, quan Chánh tuyên bố tạm hoãn lại một giờ để Hội đồng Đề hình nghị án và trả lời 700 câu hỏi đọc từ chiều hôm qua.

Sau khi tòa đã nghị bàn, ra họp tuyên bố rằng: tội những người bị cáo, đều có cả, duy có 18 người được hưởng giảm đẳng mà thôi.

Trả lời xong các câu hỏi, tòa lại hoãn để nghị án đến 12 giờ thì tòa lại họp.

Tòa đọc các tội trạng và các luật khép vào mãi đến 1 giờ chiều mới bắt đầu tuyên án như sau nầy:

12 người bị tử hình;

11 người khổ sai chung thân;

114 người bị đày chung thân (trong số nầy có Đoàn-kiêm-Điềm và một người đàn bà Nguyễn-thị Bằm-nhân)

4 người 20 năm khổ sai và 20 năm biệt xứ

4 người 10 năm khổ sai và 10 năm biệt xứ

3 người 10 năm tội đồ và 20 năm biệt xứ

(trong số nầy có một người đàn bà Dương-thị-Hạnh)

1 người 5 năm tội đồ và 10 năm biệt xứ

2 người 5 năm cấm cố và 10 năm biệt xứ

3 người 5 năm tù

Minh tạ

TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG

Chủ-nhơn Trương-Minh-Y Hocmon

Tôi từ bắc vào nam làm kinh-lý ở Gialinh thì nội trợ tôi đã có chứng bịnh huyết kém **kinh nguyệt bất điều** lại thêm sanh bịnh **Bạch đái** hạ nhức mỏi ăn ngủ không an, hình vóc một ngày một gầy ốm, hằng bữa lo sợ mà đã có dùng nhiều thứ thuốc (Điều kinh bổ huyết, song chẳng thấy hiệu quả, nghe có nhiều kẻ đồn hiệu **Tạo-nhơn-Đường Hocmon** có bào thành được? trong đấy có số 2 thuốc **Điều kinh bạch đái hoàn** là (Phụ nữ chi thánh được; nên sai kẻ nhà đến mua dùng thử một vài hộp coi thế nào dần dần.... (uống luôn trọn lố 12 hộp 10$, thì nội trợ tôi trở nên lành, khi huyết điều hòa, rồi lại đặng **kiết tử nhân thân** sanh đặng một **trai** nay trẻ đặng ăn chơi (mẹ tròn con vuông) tôi lấy làm mừng lắm lắm, rất cảm ơn đức của nhà thuốc Tạo nhơn Đường, chủ nhơn Trương-minh-Y, xin kính cho ông được hay thuốc **Điều kinh bạch Đái hoàn** của nhà thuốc ông thật là thánh dược nay tôi đề mấy lời thành thật mà tạ ơn bởi trước tôi có lòng thành nguyện.

Monsieur DỖ-NHƯ-KHƯƠNG

Agent Technique

Service du cadastre et de la Topographie Gialinh

VIỆC THẾ-GIỚI

TRUNG-HOA

Quân Nam-kinh khởi thế công

Thượng-hải 7 Août. — Chính-phủ Nam-kinh đem tất cả những quân trợ bị ra mặt trận, vừa mới khởi trận thế công ở miền Nam tỉnh Sơn-đông. Quân đội Nam kinh tiến lên dần dần.

Việc lập Chính phủ Bắc bình

Bắc-bình 7 Août. — Sau khi đã bội thương với Diêm-tích-Sơn và các đại biểu Phùng-ngọc-Tường, thì Uông tinh-Vệ (vừa mới trở về Bắc-bình), có tuyên bố rằng nay mai sẽ lập một Chính-phủ ở Bắc-bình; cách tổ chức khác hẳn với Chính-phủ Bắc kinh. Cái lối Ủy-viên của Nam-kinh sẽ bỏ không dùng nữa. Sẽ đặt mười bộ là: Nội vụ, Ngoại-giao, Lục-quân, Hải quân, Tài-chính, Giáo-dục, Thương-mại, Canh-nông, Tư-pháp và Giao-thông. Sẽ đặt một cơ quan giám-đốc chính-trị; cơ quan ấy cứ mỗi năm hai lần đi thanh tra các bộ và các tỉnh phủ.

Hội nghị của Quốc Dân Đảng

Bắc-bình 7 Août. — Hôm nay đã chính thức khai mạc Hội-nghị Toàn-thể của Quốc-Dân-Đảng ở Bắc-bình, có các đại biểu của 22 Ủy-hội đến dự. Sẽ có một đảng viên ở miền Nam lên dự kỳ hội đồng họp vào ngày thứ hai sắp tới nay.

Tình hình miền sông Dương Tử

Thượng-hải 7 Août. — Hiện chưa nhận được tin tức rõ ràng về sự hoạt động của bọn cọng-sản ở miền Trung-lưu sông Dương-tử. Một toán diệt ngư tôi Nhật-bản và hai cơ binh Anh đã khởi hành đi Hán-khẩu (Arip 9 Août 1930)

Nam kinh thủ là bất lực....

Nam-kinh trả lời cho lời cảnh cáo Mỹ, tuyên bố rằng chính phủ không đủ sức bảo hộ cho ngoại kiều, lại yêu cầu Mỹ ra lệnh cho Mỹ-kiều ở vùng Hán-khẩu phải đi ra khỏi đó.

Có tin chắc chắn rằng những hàng trăm phái viên của chính-phủ Xô-Viết, độ Nam-kinh tuyệt giao cùu, Nga, bị trục xuất ra các nơi đô hội, nay vẫn trú ở các «ổ» Cọng-sản ở miền nam Quảng tây; các phái viên ấy tập binh lính đội Hồng-quân đã 18 tháng nay, hiện nay đội Hồng-quân (Cọng-Sản) do họ chỉ huy.

Bãi công

Ở tô giới Pháp tại Thượng-hải thợ xe điện vẫn đình công; có cuộc điều tình mà cũng vô hiệu.

Thợ thuyền ở Pháp đình công

5 Août. — Ngày qua, ở biên giới tại Halluin thợ bãi công đánh phá và ném đá vào mấy chiếc xe ô tô chở thợ Bỉ sang địa hạt Pháp (để làm thay thợ bãi công). Lính hiến binh can thiệp, bị ném chai, ném gạch đá. Viên Cảm cảnh cáo bên biểu tình, rồi bảo lính nạp đạn vào súng; thợ thuyền giải tán, có lính giải sĩ về nhà nầy.

Lính cảnh-sát Pháp và Bỉ tập trung lại ở miền biên giới nhiều lắm; ngày 5 Août được yên. Ở Roubaix, số thợ bãi công tăng thêm có đến 20.993 người: 83 xưởng đóng cửa.

6 Août. Ở Lille, 700 người vào nhiều xưởng dệt đã làm lại, mai nầy còn 16.150 thợ bãi công, kém ngày qua độ 100. Ở miền Tourcoing Roubaix, mai nầy có đến 73 000 thợ bãi công, thêm 9 nghìn người mới. Ở Fourmies, 500 người thợ kéo sợi bãi công.

7 Août. — Hai nghìn thợ bãi công nhóm họp ở địa hạt Bỉ, gần biên giới; bọn biểu tình hát những bài ca cách mệnh. Lính cảnh sát nổ súng giải tán: có người bị thương. Ở Tourcoing, nơi các nhà đương cục canh phòng nghiêm mật mà có họp 1.000 thợ nữ qua làm việc. Ở Lille có độ 100 người làm công lại. Duy ở Halluin, thợ thuyền làm đồng bãi công, thợ vận tải cũng làm «reo», chỉ có thợ các xưởng thực phẩm là còn làm việc.

Số thợ thất nghiệp ở Anh

Đến ngày 24 Juillet, số thợ thất nghiệp tăng lên 2 011.467, đối với tuần trước thêm đến 38.757 người, đối với tháng Juillet năm ngoái thêm có 357.335 người.

Nga Mỹ giao thiệp

(Nguyên hồi tháng Juillet chính-phủ Mỹ điều tra rằng cơ quan thương mãi Nga Xô-Viết đặt ở Nữu-ước là một cơ quan tuyên truyền Cọng-Sản. Giao thiệp hai nước từ đó sinh rắc rối. Cuối Juillet tàu Nga chở hàng sang bán ở Mỹ, Mỹ không cho vào cửa biển Nữu-ước, vì luật quan thuế mới cũng có mà vì vụ «Cọng-Sản» trên cũng có. Nga liền đánh vô tuyến điện cho các chiếc tàu buôn đi Mỹ, bảo phải trở về đậu ở hải-cảng Âu châu. Đồng thời, Nga lại tuyên bố rằng nếu Mỹ cứ cấm tàu Nga không cho vào hải cảng thì Nga sẽ không mua hóa-vật Mỹ

ANNONCE LÉGALE

AVIS

VENTE SUR SAISIE IMMOBILIERE

Il sera procédé le jeudi QUATRE SEPTEMBRE 1930 à NEUF HEURES DU MATIN, en l'audience des saisies immobilières du Tribunal de Paix à compétence étendue de QUINHON séant A LA RESIDENCE DE QUINHON, à l'adjudication au plus offrant et dernier enchérisseur d'une maison située à TAM-QUAN ci-après désignée.

Maison à rez de chaussée construite en maçonnerie, située au village de Tân-Dinh, centre de Tam-Quan à l'angle Sud-Ouest du pont principal près du marché, recouverte en tuiles et construite sur un terrain borné au Nord par la rue principale de Tam-quan conduisant de la route mandarine au delà du Bureau de Poste; au sud par la lagune principale de Tam-quan, à l'Ouest par la maison du sieur Pham-vu-Trung, à l'est par le Sông Dâu-Cau.

La superficie totale de ce terrain est représentée par un trapèze dont le côté Nord a une longueur de 21m50 Le côté est une longueur de 44 mètres. Le côté Sud une longueur de 15 mètres

Toute la superficie des dits bâtiments et terrains est d'environ Sept cent vingt neuf mètres carrés.

Le dit bien est imposé au Bô du village de Tân-Dinh pour l'année 1929 pour la somme de Sept cents pour zéro mâu cinq sâos.

La maison ainsi que le terrain y attenant ont été achetés par Đông-Phat à la nommée thi muoi-Thua demeurant au village de Lôc-An, canton de Tài-Luong, phu de Hoài-Nhon par acte non enregistrée en date du 16ème jour du 8ème mois de la 6ème année de Duy Tân.

Cet immeuble a été saisi à la requête de M DESTAIS Syndic de la Faillite Hap-thai-Xuong demeurant à Quinhon, par Procès-verbal de Me Hogner huissier à Bônyson en date du 26 Février 1930 visé le 28 Février 1930, enregistré le 4 Mars 1930 Folio 91 — case 16 et transcrit après dénonciation au saisi au Bureau des Hypothèques de Tourane le 5 Mai 1930 vol 1 N 30.

L'Adjudication aura lieu sur la mise à prix fixé par le Syndic poursuivant à la somme de HUIT CENTS PIASTRES

DESTAIS

S'adresser pour les renseignements à M. DESTAIS Bureau de la Garde Indigène à QUINHON.

NHIỀU NGƯỜI BỊ:

PHONG-TÍCH

Bịnh Phong-Tích đàn ông, đàn bà các kém thường hay bị, phải là tự 25 đến 50 tuổi hay bị lắm, vì cơm no, rượu say, vật lộn tình dục hoặc ăn xong đi ngủ hay tắm ngay nên thọ bịnh: gọi là Phong-tích. Khi thọ bịnh, thấy đầy hơi, tức ngực, cơm không muốn ăn, ăn thì hay ợ thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi mệt. Bị lâu năm sắc mặt vàng, da bụng dầy.

Mới bị uống 1, 2 liều lần 4, 5 liều, uống không công phạt, chứng bịnh ắt thấy dễ chịu hoặc khỏi ngay

Mỗi hiệu chia hai bận uống, giá: Op.40

VÕ-ĐÌNH-TÂN, 178 bis, Route Lachtray, HAIPHONG.

ÂN-TỪ Kim tiền năm 1926

TRUNG-KỲ CHI-ĐIỂM

HUẾ: Vĩnh-Tường, commerçant phố Gia-Long;

TOURANE: Trần-thị-Kiêm-Huyền avenue du Musée;

TOURANE: Nguyễn thị Huệ, phố Đề-hữu-Vị;

NHATRANG: Mộng Lương Thư-Quán

TAM-QUAN: Hiệu ông Đội Chân;

QUANGNGAI: Nguyễn-ngọc-Anh, Thạch Trụ, Mộ Đức;

QUANGNGAI: Chế-Hoàng à Sông-Vệ;

VINH: Sinh-Huy, phố Gare

Khắp ba kỳ có Đại-lý bán sỉ.

Ai bảo ảnh tráng men đắt

Hiệu HƯƠNG-KÝ muốn cho ảnh tráng men lưu hành được rộng, nên đã tính hạ giá để chiêu khách. Các ngài có quá bộ đến xem mới biết ảnh tráng men ngủ sắc có nhiều kiểu đẹp lạ lùng.

1°) VĂN CÓ KHÍ-PHÁCH NÊN XEM

NGUYỄN-CÔNG TRỨ VĂN-TẬP:

Thơ phú: 0$40 — Ca-trù 0$40.

Toàn-tập (có phụ thêm Tiểu-sử) 0$80

2°) HỌC CHỮ HÁN KHÔNG CẦN THẦY:

HÁN-VĂN TÂN GIÁO-KHOA TH:

Lớp Trung-đẳng (cours moyen) 0$80

Lớp Cao-đẳng (cours supérieur) 0$85

Do ông LÊ-THƯỚC, Lycée Albert Sarraut Hanoi, soạn.

Các hiệu sách lớn tại HANOI, VINH, HUẾ, SAIGON, đều có bán

S. E. T. E. G. A.

SOCIETE D'ENTREPRISES DE TRANSPORTS & GARAGES D'ANNAM

Hội S. E. T. E. G. A. là hội trách-nhiệm hữu-hạn, vốn được thay đổi, hội sẽ tại Quinhon, xin bố cáo cùng ngài biết rằng hội định kêu thêm vốn 20 000$00 nữa, cho được 40.000$00.

Hội S. E. T. E. G. A. trước đã thành-lập theo thức Hội chuyên-trách tập-cổ thương, đã khởi-sự ngày 17 Avril 1927, và mới đây (xem báo Tiếng Dân số 278) đã đổi lại theo thức hội bây giờ, để cho các ngài cổ-đông, chỉ chịu trách-nhiệm nơi cổ phần của mình chung và nếu muốn ra hội, thì có thể ra được.

Năm đầu hội S. E. T. E. G. A. đã mở hai tòng sửa xe (garages) lớn ở Quinhon và Nhatrang. Lòng chăm chỉ về nghề-nghiệp và sự tinh-xảo của thợ-thuyền đã làm cho hội được đông bạn-hàng thành-tín

Hội thêm vốn là để được đủ tiền lưu động, mà tổ-chức việc buôn bán xe ca-mỹ-ông (camions và xe hơi (voitures automobiles) mà các nhà Tây cần lòng kỹ-thác cho hội

Mỗi phần hùn là 100$00 Những phần hùn ấy sẽ biên-nhận trong tờ kêu thêm vốn của hội.

Các giấy phần hùn phải đính bạc theo mà gởi đến cho Hội-Sở ở Qui-nhon, hoặc gởi cho Trung-Pháp Ngân hàng (Banque Franco-Chinoise) hay Đông-Dương Ngân-hàng (Banque de l'Indochine) để ghi vào sổ của hội, lại phải để cho đủ tên, họ, chỗ sinh đẻ, nghề nghiệp, chỗ ở

Số tiền kêu thêm đó, khi nào đủ, thì khóa sổ Nhưng chậm lắm là 30 septembre 1930 Quá hạn ấy, những phần hùn không nhận, sẽ trả lại cho chủ ấy, phi tổn trả lại về phần hội chịu.

Có cần việc gì xin hỏi Monsieur le Directeur gérant de la S. E. T. E. G. A. à Quinhon

NƯỚC MẮM BẮC-ĐẦU

Của

NGƯỜI LỆ THƯƠNG CỤC QUẢNG-BÌNH

[illegible] NHẤT LỆ [illegible] 1 kilomètre

[illegible] Nam kỳ và Ai lao

Mọi [illegible] nước mắm Bắc-đầu [illegible] dùng

[illegible] M. TRẦN NHẬT TÂN là Directeur của hãng hiệu

ĐÔNG-LỆ THƯƠNG-CỤC

nữa. Hết thế, Tổng-thống Mỹ bèn ra sắc lệnh cho tàu Nga vào như trước.)

Tin Mạc-tư-khoa 5 Août. — Nhân vụ Tổng-thống Mỹ để cho tàu gỗ Nga vào hải-cảng Mỹ như trước, lại nhân bản hiệp ước Ý và Nga Xô-Viết, tờ báo Nga « Isvestia » tuyên bố rằng Ý và Mỹ làm vậy là không đó. Tờ báo Bôn-sơ-vích lại nói thêm: « Các nước thù địch ta muốn gây sự khó khăn cho ngoại thương Nga, tưởng làm thế là để ngăn hóa-vật Nga Xô-Viết không thể xuất cảng được; nhưng kết quả trái hẳn nguyện vọng, chẳng làm cho ngạch xuất cảng Nga mỏ mang thêm. Thi hành chánh sách « tẩy chay », không được đâu; vì cái lẽ rằng: Nga bán hóa-vật giá hạ; nhiều nước tư bản vì Nga cạnh tranh mà chịu lỗ, nhưng cũng nhiều nước mua của Nga thì lại được lợi, mấy nước này bao giờ lại chịu không mua hóa-vật Nga, đành mất mối lợi kia đi! »

HÃNG THUỐC NORMALE

L. SARREAU

LÀ HÃNG-THUỐC ĐÁNG « TIN-CẬY » HƠN HẾT

Vì thuốc bán rất Tinh-khiết và Hảo-hạng;

Ở xa mua thuốc thì gởi mua mẫu và kỹ-lưỡng;

Catalogue y-dược Bác-sĩ RUDY gởi cho không.

Xin hỏi lại:

N° 119-123 rue Catinat SAIGON

GIỚI-THIỆU ĐỒNG-BÀO

Thuốc chữa cha phiến, tôi nay có số thử làm, tôi vua Mầu đã 30 năm giời, nhắc nhật nhi thời đen nhang bất tuyệt, công việc chẻ nãi, khí huyết hư suy, đại tiện táo kết, nghĩ đến phiền lòng tôi đã mấy phen, mua thuốc mà chữa đều là vô hiệu, cũng có thử thuốc uống vào nhịn được mấy hôm, khi hết thuốc bịnh đâu vào đấy, sem chưa mấy người chữa cho đích đáng, họ chỉ quảng cáo bán lọ bán ve cốt bán lấy tiền của chưa được hay không mấy thuốc với bịnh, họ không xét cán nguyên từng bịnh, vì người có tính bẩm nhiệt khác nhau thuốc mà làm sao chữa cũng người được người không là vì thế. tôi nay cũng là đệ tử con hương vì lòng luyến ái đồng bào bỏ tiền mua sách chung tây y học, cố công nghiên cứu được thứ thuốc cai lấy mình thí nghiệm, khi cai được thấy giễ dàng bịnh tật tỉnh không ăn ngủ điều hòa đại tiện khoan khoái. Ngài nào có muốn chừ khử con ma thuốc phiền thời xin viết thơ cho tôi, kể bịnh minh bạch nghiện đã bao lâu hút nhiều hay ít có tật bịnh chi không, người già hay chế để tôi chế thuốc cho hợp với bịnh, gửi cách lãnh hóa giao ngân, nhẹ chỉ 2, 3 đồng nặng thời 5, 6 đồng cực nặng gặp hai nếu không chữa được xin giả lại tiền thuốc nầy đã có giấy chứng nhận là không có chất thuốc phiện và chữa được ngót 100 người kể gia không tiện ngài nào hỏi đều gì xin gửi thêm timbre 0$05 chủ nhân Mr Trần đắc Sửu n° 20 phố Tiên-sinh. — HANOI có bán đủ các món thuốc bắc người lớn chế con mộng tinh gì tinh ho lao hen suyễn khái huyết đau tức đau bụng kinh niên đàn bà kinh huyết không đều huyết hôi huyết đen khí hư bạch đái có để không nuôi hay không để thuốc lậu thuốc đang mai nọc lậu hay nọc đang mà lây sang người đàn bà đau mắt màng mông 0$50 1 ve. Các thứ thuốc nầy mỗi hộp 1$00 6 hộp 5$00 thuốc cao 1$50 1 ve các chứng nầy các ngài khi mua cũng kể bịnh cho minh bạch để tiện việc làm thuốc uống vào mới có công hiệu.

TRẦN-ĐẮC SỬ Phố Tiên-sinh số 20 HANOI *Cáo bạch*

Chi điểm: số 110 Phố Clémenceau số 110 HAIPHONG

KIỂU ĐẸP!

NHẤT BẠ... *Chỉ có Catalo... THANH thất vừa ý*

RẤT LỢI

Các ngài mua hàng từ 10$00 trở lên thì chẳng phải chịu tiền cước

phí chi cả, xin viết thơ lấy Catalogue mẫu kẻo hết

AN-THANH, 37 rue de la Soie 37 HANOI

Các ông chủ hiệu gửi muốn mua kiểu giấy đẹp, Bản hiệu có bán 1$00 2 tờ.

同樂仙神

大神補丸

元宮樂園

Ban-đường hợp các bài kim-cổ luyện thành viên

« Đại Bổ Tinh-Thần »

Kiện tinh, cố thận, muôn phần,
Giả ăn trẻ lại, trẻ ăn sinh nhiều.
Giúp người kiệt lực, hư hao,
Uống vào khỏe khoắn, không thuốc nào mạnh hơn
Còn nhiều hoàn, tán, cao, đơn ..
Các phương hiệu nghiệm, các món tinh tường

Các ngài cần dùng, hay muốn làm đại lý cho bản đường, xin viết thư về hỏi, sẽ gửi quyển mẫu hàng biếu ngay.

Thơ và mandat đề như sau này:

NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG

n° 123 phố Khách

NAM-ĐỊNH (TONKIN)

MÓN-THUỐC THẦN-TIÊN

cần bạch

BAC-NINH

Bệnh quý đã có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU nhập CỐT nghiêm... [illegible] ĐẠI LÝ LÊ-NAM HƯNG Commerçant Rue de Cantonnais PHÂN THIẾT, PHỐ HÀ 87 Rue des Médicaments GIÁ HÀ-ĐÔNG, và HANOI hiệu QUẢNG HIỆP T... ANH Phố-hiến à QUẢNG NGÃI, nếu ngài muốn ... [illegible]

Máy hát của NƯỚC ĐỨC làm ra rất tinh xảo

Nghe máy mà không khác chi nghe NGƯỜI THIỆT chút nào

ÍT CÓ LẮM! QUÍ LẮM!

Trước khi mua máy, các ngài nên so sánh cho kỹ, hiệu nào tốt xấu, rồi lại mua, CHỚ HAM RẺ TIỀN

mà BỎ QUA — PARLOPHONE — thì UỔNG QUÁ!

BEKA

Máy portatif trên nắp đề đĩa ... 48$00

— thứ HAI GIẢY THIỀU 69$ 79$ 98$ 120$

Máy bằng gỗ để ở nhà (không nắp) 34$ 50$

— — — (có nắp trông đẹp HAI GIẢY THIỀU 79$ 110$ 120$ 150$. Thứ có cả tủ 100$00

Ở PHÁP MỚI VỀ các thứ CARTES POSTALES chụp đẹp, cho màu khéo, giá rẻ, chỉ có 0$07 một cái thôi. Đủ thứ hoa, phong-cảnh, hình đàn ông, đàn bà, con nít, và HÌNH Ở TRƯỜNG.

CÓ THỨ LỚN để vào khuôn mà treo trông đẹp, đủ các phong cảnh đi săng, đi chơi cùng HÌNH Ở TRƯỜNG, nhiều kiểu từ 18×24 cho đến 40×50 giá 0$30 đến 1$00 một tấm.

BÁN BUÔN CÓ GIÁ RIÊNG

Mme RICHARD

Rue de la Citadelle à HUẾ (Annam)

GIÁ ĐÁNG NGHÌN VÀNG!!!

Hỏi tại hiệu:

NGUYỄN-TỪ

DIT

SINH-HUY, *Rue de la Gare - Vinh*

Tức là: **BÌNH CAN BỔ HUYẾT** *chuyên trị vinh vệ bất hòa, huyết hư, gan ráo, gây gầy sốt, khùng khằng ho khan, sắc mặt thường biến, gân thịt dật máy, đau cạnh sườn, tức bụng dưới, kém ăn ít ngủ, chóng mặt giức đầu, và hay tức bực giận giỗi.*

Hoặc đàn bà kinh nguyệt bất điều, tháng có tháng không, khí hư bạch trọc, tiểu tiện buốt đau, lệch tử cung, sa hoam uống đẳng chứng. Phương thuốc này có thể kiện tỳ lợi khí, bồi âm bổ huyết. Thật là một phương thuốc rất hay để sơ can giải uất, giật phiền vậy. Mỗi lá 4$00 — Mỗi tá 12 lo 10$00.

Quý ngài ở xa xin gửi thêm tiền cước.

Giày Crêpe hiệu « Fleet-Foot » dùng đánh tennis hoặc tắm biển rất tốt, mỗi đôi 1$10 — Giày Crêpe đế khâu dùng đi thường rất nhẹ, kiểu đẹp và bền, mỗi đôi giá 2$80 — Mũ bầu mới về rất nhiều, mua buôn xin tính giá riêng.

MỘNG - LƯƠNG - ĐƯỜNG

TÊ-CHỨNG-TẤT-THẮNG-HOÀN

Hoàn thuốc nầy trị bịnh thời khí (bịnh cảm) ... Bản đường chế ra để giúp Đồng bào trong cơn nguy cấp, đã được sở Thái-y-viện chứng nghiệm; gần bốn năm nay gởi cho khắp cõi Đông Pháp, dùng đâu mạnh đó, hằng ngày những thơ gởi đến xin thêm và đề lời cảm ơn kể dư

Một ngàn bức thơ minh-tạ

Bịnh nầy rất rất quanh năm, chẳng xứ nầy thì xứ khác, phần nhiều nơi đồng rẫy, chốn thôn quê, xa thầy, không thuốc, phải nên sẵn có đề phòng

Hỡi Đồng-bào!!

Ai dùng thuốc ấy, ở gần thì đo nơi bản-đường ở xa thì gởi thơ đến để chỗ ở tên họ cho rõ ràng và gởi theo 25 xu Timbre (1) để gởi thuốc, thì bản-đường mau mau gởi đến cho liền. Cách dùng thì có chương trình chỉ vẽ sẵn sàng.

Kính cáo

Bản-đường có bán đủ các món thuốc sống, thuốc chín, cao, đơn, hoàn, tán lại có đại-lý bán thuốc hiệu TỪ-NGỌC LIÊN (Hà nội); dầu hiệu VIỄN ĐỆ (Đông hới) và các hiệu thuốc trứ danh trong cõi Á-đông.

Trong tiệm sẵn có danh-y coi mạch bốc thuốc, tiện cho chư quí vị trong lúc cần dùng.

MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG

Pharmacie et médecin

n° 80 avenue Đại-ngãi n° 80 à SOCTRĂNG (Cochinchine)

(1) Vì bấy lâu có nhiều người gởi thơ đến xin thuốc, bản-đường sẵn lòng gởi thuốc đến thế mà không lãnh, làm cho thất tiền nhiều bề.

THUỐC CAI NHA-PHIẾN CẢI-LƯƠNG

Khi xưa người Tàu, đô-hộ nước ta, họ có đem qua, một chứng bệnh nghiện, bịnh ấy truyền nhiễm, cho đồng bào ta, nay đã tràn ra, thôn quê khắp cõi, hội-bê đình đám lấy nó làm vui, hễ ngửi thấy mùi, đâm vào như trỗ, nếu không có thuốc, trừ khử cho mau, quyết chẳng bao lâu, nòi Lồng giống Lạc, suốt lượt nằm nghiêng, vân-minh ngỡ nào tiến-bộ vô mô, thính cường sao đặng, nghĩ lời đau lòng.

Nhân trót vui chơi, làm tôi vua Mầu, lời ba mươi năm tại gia thiết-điền, nhất nhật nhị-thời, đèn-nhang bất-tuyệt, nên chi suốt hết cách nghiện con hương, cùng phường đệ tử, khi tôi sực nhớ, tính tự kể trên, gia làm kế cửa, lấy minh thí nghiệm, nghiên tính đàn tử, may sáng chế ra, được thứ thuốc cai, chữa ai nấy khỏi, thuốc chế tài tình, vật vô tính không, nếm thơm, ngon, ngọt, nếu cách kỳ na để trừ con ma Phù dung độc địa, nhiều hại đồng bào, dũ mấy thế-kỷ, chưa xét có công.

Ai muốn dùng thuốc, cứ xem thập điều, kể ở sau nầy, khai cho minh bạch, để cần thự xét, bịnh tình nặng nhẹ, rồi phúc thư lại, bảo cách dùng thuốc, cho hợp với bịnh. 1er Nghiện đã bao lâu? 2e Người khỏe hay gầy? 3e Hút ngày mấy bữa? 4e Một bữa mấy phân, hay mấy đồng cân? 5e Xái xơi mấy lượt? 6e Có hầm gì không? 7e Thuốc hiệu hay là thuốc ngang? 8e Có tóa nuốt không? 9e Nay bao nhiêu nữa? 10e Làm nghề gì?

Thuốc viên — nghiện nhẹ 3$00, nặng 4$00, rất nặng 6$00.

Thuốc nước — (uống thơm, ngon, ngọt) nhẹ một chai 1$50, nặng hai chai 7$00, rất nặng ba, bốn chai tùy bịnh.

Nguyễn sử lôn thông-phán Thượng - hạng THẦN-ĐỨC-CẢNH *29 phố Đình Tân Nam Định (Tonkin)*

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

188-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn-hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trứu, cẩm-nhung, cẩm-châu v v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không lẽ sợ phai trổ. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bổn v v... Khăn đội đầu rúi và thêu nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trữ bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn-hiệu chế-tạo chẳng khác nào biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn-hiệu mua sỉ có huê-hồng).

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thành Nội-hóa N° 120 Bonnal Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn-hiệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị. TÂN-LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

HÀNG TƠ LỤA

Hàng toàn tơ, giá rẻ, hàng bền nhờ dệt bằng máy kiểu mới ở Âu châu lại vừa mau vừa tốt.

Hiện có Lãnh, Lụa, Nhiễu, Cẩm châu bông nhỏ, vân vân... có trắng, đen và các mùi.

Bán buôn và bán lẻ

Xin các ông các bà giúp cho công nghệ nước nhà mau phát đạt mà hỏi lấy mẫu và giá tại:

TISSAGE MÉCANIQUE DE SOIERIES

Flachet Levânnhan & C°

Huynhkim près BINHDINH

THUỐC NỘI - HÓA

Bản đường lưu tâm nghiên cứu các môn thuốc Nam, đã mấy chục năm trời, y-trị thí nghiệm bệnh nào có đủ thuốc ấy, thần hiệu vô cùng.

Bản Đường muốn chấn hưng nghề thuốc Nam cho được phát đạt, cho nên đã chế tạo ra thứ thuốc cao, đan, hoàn, tán, để tiện bán đi các nơi xa. Lại có chế tạo ra thứ dầu NAM THIÊN VÂN-ƯNG để chữa và chừng bá bệnh rất hay. Vậy các thứ thuốc của Bản Đường chế ra tức là thuốc « Nội-Hóa » xin các ngài sẵn lòng chiếu cố cho « Nội-Hóa » để hưng khuyến khích cho thực nghiệp nước nhà, thì bản đường cảm ơn vô cùng. Hiện nay khắp các tỉnh trong cõi Đông Pháp đều có Đại lý bán thuốc cho bản đường cả. Ngài nào muốn dùng thứ thuốc gì, muốn hỏi bịnh gì và muốn làm Đại lý bán thuốc cho Bản Đường thì xin cứ viết thư hỏi.

NHÀ THUỐC NAM-THIÊN-ĐƯỜNG

46 phố hàng Thùng NAM-ĐỊNH

Máy nói số 128

MUỐN: VỆ-SANH CẦN-KIẾP?

thì dùng Bác-Thánh-Dược chánh-hiệu: Tạo-nhơn-Đường Hocmôn là hay

NAM-KỲ THÁNH-DƯỢC

1) THẦN-HIỆU TÊ BẠI HOÀN, chữa trị các chứng phong tê bại xuội nhức mỏi rất thần hiệu: mỗi hộp giá 1p.20

2) ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐÁI HẠ đau bụng xót ruột, xây xẩm đều trừ được hết uống vào thì dặng khỏe mạnh: mỗi hộp giá 1p.00

3) SÍ LAO BỔ TẠNG HOÀN, là thuốc bổ lao quí ông, quí thầy, quí học-sanh làm việc mét mỏi bổ tinh thần rất hiệu nghiệm bổ phổi trừ ho-lao giải trí não, là thánh dược, mỗi hộp giá 1p.00.

4) NGỦ LÂM BẠCH TRƯỢC TÁN, chuyên trị về chứng đau lậu kim-thời hoặc lâu, hoặc mau, uống thì trừ hết (mủ hoặc trược độc) 12 bao: 2p.00

(1-4) DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN, trị các chứng PHONG TÌNH DƯƠNG MAI CÒ GHẺ, SANG ĐỘC PHÁT SUNG HỘT XÁI hoặc cốt khí còn ẩn trong mạch máu hoặc chưa trổ ra hoặc âm-ỷ nhức đầu hoặc LẬU ĐỘC và nhiệt độc đều trị đặng tất cả, bịnh nhẹ uống 10 bao, nặng uống 15 bao tuyệt độc khỏi trừ căn; (không hại vệ-sanh) KHÔNG HẠI SANH DỤC thứ thuốc bổn hiệu mới tìm đặng là phương thuốc thánh hai số 4-4, 10 bao các cỡ giá . . . . 3p.00.

5) HÓA ĐÀM CHỈ KHÁI TÁN, trị các chứng ho phong ho đàm (HO NHIỆT) Ho ban trái mụt trong cổ hoặc ngứa cổ v. v... 12 bao giá . . 1p.00.

5-5 THUỐC HO HOÀN trị ho huyết ho sái hầu, hoặc gió cảm ho mệt, mỗi hộp 12 hoàn 1p.00

6) BỔ TÁ THUẬN QUYÊN TÊ, nhãn ĐỒNG-HỒ-TREO, trừ đặng cái giống độc ở trong bụng chói nước bình hậu đau bụng lâu năm xổ không phát tỉ-vị xổ khỏe không đau bụng kỉ cữ kiêng, 12 bao 2p.00

7) THANH NHIỆT GIẢI-BAN-TÁN trị các chứng BAN CHẨN nội nhiệt, bịnh hậu da vàng, con nít ĐỔ MỒ HÔI ĐẦU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao: 1p.00

8) ĐOẠN DƯƠNG CẤP-CỨU HOÀN, chế ngày mồng năm tháng năm gấp trị các chứng, nhứt là trị bịnh thời khí, dịch khí, cảm mạo thương hàn di dương đem theo bộ thân thật là LINH ĐƠN; mỗi hộp 40 hoàn giá 1.p50.

BÁC THÁNH DƯỢC CỦA BỔN HIỆU KHÔNG TỰ KHOE:

Đồng bào anh em chị em chưng đã biết rõ là BÁC THÁNH DƯỢC

Ở xa muốn mua thuốc thơ hoặc mandat thì đề ngay:

Monsieur TRƯƠNG MINH Y

Directeur TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG

N° 4 Rue de la Gare à HOCONM

Imprimerie TIẾNG DÂN, HUẾ

Directeur gérant HUỲNH-THÚC-KHÁNG